

4 mei 2021 - Toespraak burgemeester De Lange

Vandaag, op 4 mei, de Nationale Herdenking, worden in heel Nederland alle slachtoffers herdacht, burgers en militairen, die in het Koninkrijk Nederland of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord, sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

Op de Dam met onze Koning en Koningin ondersteund door nabestaanden van slachtoffers die kransen leggen. Vanavond ook op de Waalsdorpervlakte in ons mooie Wassenaar met een besloten ceremonie door het Erepeloton en het luiden van de Bourdonklok.

Vanmiddag mocht ik samen met mijn vrouw en dochter namens het Gemeentebestuur, bij het monument aan de Schouwweg de eerste krans leggen voor alle 574

Wassenaarders die de oorlog niet overleefden. Gegeven de omstandigheden was het ingetogen en klein. Dat geldt zeker niet voor de betekenis die het met zich meebrengt.

In elk gezin is er een wel opa, oma, oom of tante, een vader of een moeder die de belevenissen uit de Tweede Wereldoorlog aan hun kinderen of kleinkinderen vertellen. Maar er zijn ook vele verhalen die niet worden verteld; die weg gestopt worden, omdat de herinnering eraan te pijnlijk is. Daar werd thuis niet over gesproken.

De verschrikkingen van een oorlog, hier in Wassenaar, Nederland, Europa, in de concentratiekampen en verder weg bijvoorbeeld in de Jappenkampen van Nederlands Indië.

Afgelopen vrijdag hebben we zo'n verhaal waar niet over gesproken werd, een plek kunnen geven. We hebben een fietspad vernoemd naar Pieter Kuijt. Deze helmplanter uit Katwijk blijkt na al die jaren van onschatbare waarde te zijn geweest voor het identificeren van de slachtoffers die zijn gefusilleerd op de Waalsdorpervlakte. Door met gevaar voor eigen leven het heimelijk planten van wat helm op een vers graf. Hij moet verschrikkelijke dingen hebben gezien, vanaf zijn duintop. Na de oorlog sprak hij er met niemand over. Zat niet te wachten op erkenning of eerbetoon. Gelukkig is het verhaal van Pieter Kuijt nu wijdverspreid. Is deze daad van verzet de strohalm gebleken naar de identificatie van zoveel andere helden die werden vermoord door de bezetter met als doel te worden uitgewist. Daar zijn ze, dankzij Pieter Kuijt, niet in geslaagd. Een groot deel van de slachtoffers zijn teruggevonden en hebben hun naam behouden. Hun familie heeft ze kunnen begraven.

In het kader van 75 jaar vrijheid heb ik vorig jaar het Ereboek met alle namen van de Wassenaarse slachtoffers mogen ontvangen uit handen van de werkgroep Namenlijst. Met hierin ook de namen van de mensen die zijn omgekomen op de Waalsdorpervlakte.

Achter elke naam ontrolt zich een indrukwekkende familiegeschiedenis die doorklinkt tot de dag van vandaag.

We laten nu drie nabestaanden van slachtoffers in dit Ereboek aan het woord.

- Stef Rietbergen met het verhaal van zijn opa, Cornelis Stephanus Theodorus Rietbergen.
Hij is als kapitein van het koopvaardijchip Amstelland op 28 februari 1941 op zee omgekomen en ligt begraven op de erebegraafplaats Mill Hill in Londen.
- Theo Overdevest vertelt het verhaal van zijn oom, Gerardus Johannes Overdevest, die werd geronseld voor de Arbeitseinsatz in Duitsland en niet meer terug kwam.
- En tot slot mevrouw Breitbarth-van der Stok over haar vader, Felix Paul van der Stok. Een verzetsman, die is opgepakt en omgekomen in het Duitse concentratiekamp Neuengamme. Zij heeft haar vader nooit gekend, hij haar wel.

Dit waren maar enkele verhalen, er zijn er zoveel meer. Laten we ze niet vergeten en ze blijven vertellen. Door de familie verhalen uit de oorlog te vertellen, houden we de herinneringen levend. Dit willen we nooit meer. Vrijheid blijft echter niet vanzelf. Met elkaar kunnen we elke dag een bijdrage leveren aan het behouden van een vrije, respectvolle en tolerante samenleving. Vrijheid is dan ook een werkwoord en verdient dagelijks onderhoud.

Vandaag herdenken wij alle Wassenaarse slachtoffers. Maar ook alle Nederlandse militairen, verzetsstrijders, Holocaust-slachtoffers en burgers, die zijn omgekomen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. In Europa, Oost-Azië en elders in de wereld. In oorlogssituaties en vredesmissies. Zij vochten voor onze vrijheid en vaak tegen de hoogste prijs, hun leven. Laat ons hierbij stilstaan, hen herdenken en dankbaar zijn voor hun offer voor de vrijheid die zij ons schonken.

En dat doen wij op 4 mei met twee minuten stilte.

Maar wat mij betreft vooral door al die verhalen uit de oorlog te blijven vertellen.